
Kyrkomötet Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2014:6

Säkerhet vid datalagring

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2014:64 med förslag att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att se över vilken säkerhet som finns för digitalt lagrade uppgifter inom alla nivåer hos Svenska kyrkan och hur uppgifterna kan skyddas.

Utskottet finner att det sannolikt alltid kommer att finnas behov av löpande översyn och utvecklingsarbete vad gäller utformningen av Svenska kyrkans gemensamma datasystem och hanteringen av desamma. Utskottet finner dock att de system som i nuläget finns framtagna får bedömas ha ett adekvat skydd och att de även hanteras på ett i huvudsak korrekt sätt. Kyrkostyrelsen har redan ett i kyrkoordningen givet övergripande ansvar för de gemensamma datasystemen. Beträffande hanteringen av systemen följer av stiftens numera förtydligade tillsynsuppdrag, att stiftens har att ge råd, stöd och hjälp även i förvaltningsfrågor. Motionen ska mot bakgrund av ovanstående avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:64.

Motionens förslag

Motion 2014:64 av Margareta Andersson, Säkerhet vid datalagring

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över vilken säkerhet som finns för digitalt lagrade uppgifter inom alla nivåer hos Svenska kyrkan och hur uppgifterna kan skyddas.

Bakgrund

Av 10 kap. 3 § sjunde punkten i kyrkoordningen följer att kyrkostyrelsen ska ha hand om övergripande frågor när det gäller Svenska kyrkans gemensamma datasystem. Med gemensamma datasystem avses sådana system som är nödvändiga för verksamheten i kyrkans församlingar, pastorat, stift samt på nationell nivå. Det handlar inte minst om system avsedda att hantera register av olika slag och för olika ändamål. Som exempel kan nämnas kyrkobokföringssystemet (Kbok), kollekt- och betalssystemet (KOB), statistikdatabasen, det i april 2014 färdigställda administrativa systemet Kyrksam (som bl.a. ersatt organisationsregistret och verksamhetsregistret i Kbok) samt valsystemet.

Närmare bestämmelser om kyrkobokföring och andra register finns i 56 kap. i kyrkoordningen. Kapitlet innehåller bestämmelser av ramkaraktär med ett bemyndigande för kyrkostyrelsen att utfärda de kompletterande bestämmelser som kan

behövas. Genom beslut vid 2005 år kyrkomöte har kyrkostyrelsen även getts behörighet att bestämma om användningen av Svenska kyrkans gemensamma datasystem. Som exempel på vad som skulle kunna regleras i närmare bestämmelser nämns i förarbetena (se främst kyrkostyrelsens skrivelse 2005:11 och organisationsutskottets betänkande 2005:3) e-postpolicy, vilka gemensamma program som får användas, vilken utrustning som krävs samt informationspolicy, ordning för rapportering av fel som upptäcks, lämpliga rutiner för att externa leverantörer ska kunna ges tillgång till systemen etc. Därmed är det tänkt att såväl en större säkerhet som förbättrad kvalitet ska kunna uppnås.

När det gäller uppgifter som bör skyddas finns en inomkyrklig sekretessreglering i bl.a. 54 kap. 9 § i kyrkoordningen. Utöver bestämmelserna i kyrkoordningen är vidare personuppgiftslagen (1998:204) i stor utsträckning tillämplig på de register som räknas upp i 56 kap. i kyrkoordningen, då med datainspektionen som tillsynsmyndighet.

Svenska kyrkans gemensamma datasystem utformas enligt kyrkokansliet med ambitionen att det ska vara enkelt att följa gällande regelverk kring bl.a. hantering av personuppgifter och svårt att göra fel; medvetandet om IT-säkerhetsfrågor är stort och datasystemen ska i sin tekniska utformning möta adekvata och högt ställda säkerhetskrav.

Svenska kyrkans gemensamma datasystem är tillgängliga för kyrkans anställda via det s.k. Kyrknätet, som är Svenska kyrkans interna IT-nätverk. Kyrknätet är ett skyddat nätverk, utrustat med ett antal säkerhetslösningar som bl.a. stoppar obehörig data trafik att ta sig in på nätverket.

Det inomkyrkliga s.k. behörighetssystemet är avsett att ge ytterligare skydd åt den information som finns registrerad i de gemensamma datasystemen. Särskilt utsedda behörighetsadministratörer i församlingar, pastorat och stift delar ut behörighet och varje användare får en egen inloggning. Det finns olika behörighetsnivåer avsedda att motsvara respektive användares arbetsuppgifter.

Beträffande kyrkobokföringssystemet, som är ett av de största personregistren i Sverige, har kyrkostyrelsen infört krav på särskild certifiering för användare av systemet. Certifieringen gäller för behörigheten ”Handläggare K-bok”. Kyrkostyrelsen har även utfärdat närmare bestämmelser om just kyrkobokföring i Svenska kyrkan, se SvKB 2009:9. Något motsvarande krav på certifiering finns inte beträffande övriga system, men på nationell nivå tas löpande fram utbildningsmaterial av olika slag. Nationell nivå utbildar även utbildare på stiftsnivå samt publicerar löpande information om hjälpmedel, utbildningstillfällen m.m. på Svenska kyrkans interna hemsida.

Svenska kyrkan är en stor organisation och det har uppmärksammats fall där det inom enskilda enheter förekommit brister i hanteringen av t.ex. behörigheter till, men även användningen av de olika systemen. Av 57 kap. 1 § i kyrkoordningen framgår att stiftet ska ha tillsyn över verksamheten i stiftets församlingar och pastorat. I tillsynen ingår numera uttryckligen även råd, stöd och hjälp i förvaltningsfrågor. Tillsyn över kyrkobokföring och även den faktiska användningen av gemensamma datasystem torde tveklöst rymmas inom denna stiftets tillsyn. Hur tillsynen konkret ska ske är något som varje stift självt får avgöra. En vanlig ordning är att det i stiftet finns s.k. kyrkobokföringssakkunniga som ansvarar för tillsynen på området, men även erbjuder utbildningsinsatser. I kyrkostyrelsens bestämmelser om kyrkobokföring (SvKB 2009:9) erinras särskilt om stiftets tillsyn enligt 57 kap. 1 § i kyrkoordningen.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:64.

Utskottet delar motionärens uppfattning om att det är av stor betydelse att Svenska kyrkans gemensamma datasystem utformas så att de uppfyller högt ställda säkerhetskrav samt att användarna av systemen handhar uppgifterna i desamma på ett korrekt sätt. Av innehållet i motionen framgår dock inte om motionären anser att det finns reella missförhållanden på området, som motiverar det föreslagna uppdraget åt kyrkostyrelsen.

I bakgrundstexten ovan har översiktligt redogjorts för befintliga regler och riktlinjer avseende såväl utformning som hantering av Svenska kyrkans gemensamma datasystem. Det kommer enligt utskottet alltid att finnas behov av löpande översyn och utvecklingsarbete på området, varvid kyrkostyrelsen redan har ett i kyrkoordningen givet övergripande ansvar. Utskottet är samtidigt av den uppfattningen att de i nuläget framtagna systemen har ett adekvat skydd och även hanteras på ett i huvudsak korrekt sätt.

I en organisation av Svenska kyrkans storlek kommer det sannolikt alltid att på sina håll förekomma brister i hanteringen av de gemensamma systemen; typiskt sett hänförliga till den mänskliga faktorn. Utskottet vill i sammanhanget framhålla betydelsen av stiftens numera förtydligade tillsynsuppdrag, vari även ingår att ge råd, stöd och hjälp i förvaltningsfrågor. Utskottet anser därvid att det saknas anledning att ge kyrkostyrelsen ett slags kompletterande tillsynsuppdrag, som i mångt och mycket skulle löpa parallellt med stiftens. Mot ovanstående bakgrund anser utskottet att motionen ska avslås.

Uppsala den 26 september 2014

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Anders Eriksson, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Sven Kerst, Ingrid Borgström, Sten Elmberg, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Margareta Carlenius, Emma Svensson, Kent Karlsson, Bertil Murray, Helena Nordvall, Kerstin Rossipal, Anna-Lena Carlsson, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist, Helena Björkman och Claes Björndahl.

Biskop Eva Brunne har deltagit i utskottets överläggningar.